

УДК 796.05: 796.322

СТРУКТУРА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМАНДНИХ АТАКУЮЧИХ ДІЙ ГАНДБОЛІСТІВ РІЗНОЇ СПОРТИВНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Валерій МЕЛЬНИК, Володимир ЛЕВКІВ

Львівський державний університет фізичної культури

В статті розглянута структура командних атакуючих дій гандболістів першого розряду та гандболістів високої кваліфікації. Визначена питома вага кожного з видів позиційного нападу, обрахована ефективність використання різних видів нападу гандболістами першорозрядниками та гандболістами високої кваліфікації та проведено порівняльний аналіз цих показників.

Ключові слова: гандболісти першого розряду, гандболісти високої кваліфікації, атакуюча діяльність, питома вага, позиційний напад, відрив, прорив, структура та ефективність, порівняльний аналіз.

Постановка проблеми. Рівень сучасного гандболу змушує розглядати тактичну майстерність як вирішальний фактор досягнення високих спортивних результатів. Вдосконалення сучасного ручного м'яча, як ігрового виду спорту, постійно йде в боротьбі двох протилежних початків – захисту й нападу. Недостатній рівень тактичної підготовленості не дозволяють спортсменам ефективно реалізовувати свій технічний потенціал, що значно зменшує можливість досягнення високого спортивного результату.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом багато фахівців приділяють увагу розробці моделей тактичних дій гандболістів високої кваліфікації [5, 7]; загальних тактичних дій (напад і захист) гандболістів високої кваліфікації [2], та школярів [8]. Досліджувалась фізична і технічна підготовка юних гандболістів [3, 6]; змагальна діяльність висококваліфікованих чоловічих [9], та жіночих команд [1].

Увага фахівців приділялась і тактичним діям гандболістів в нападі. Кидкам по воротах гравців різних амплуа, в різних ігрових положеннях [9]. Взаємодія висококваліфікованих гравців різних амплуа [4].

Зміни в правилах, які відбулися в 1997 і 2001 роках вимагають корекції структури тактичної підготовки спортсменів, зокрема їх дій в нападі.

На нашу думку порівняльний аналіз структури та ефективності командних атакуючих дій гандболістів першого розряду та гандболістів високої кваліфікації дозволить покращити систему підготовки юних гандболістів.

Метою нашого дослідження є порівняльний аналіз показників структури та ефективності командних атакуючих дій гандболістів 16-17 років та гандболістів високої кваліфікації. Мета дослідження конкретизується у наступних **завданнях**:

1. Порівняти показники структури командних атакуючих дій гандболістів першого розряду та гандболістів високої кваліфікації.
2. Порівняти ефективність командних атакуючих дій гандболістів першого розряду та гандболістів високої кваліфікації.

Методи та організація дослідження. В нашому дослідженні були використані наступні методи досліджень: аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Дослідження проводилось на базі кафедри спортивних ігор Львівського державного університету фізичної культури та Броварського вищого училища фізичної культури під час міжнародного турніру пам'яті почесного майстра спорту В. Богатікова в 2005 році за участю провідних команд України, Білорусії та Молдови.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі нашого дослідження за допомогою аналізу літературних джерел нами було визначено основні компоненти ведення командних атакуючих дій в процесі змагальної діяльності, які є визначальними в гандболі. Серед цих показників: позиційний напад, атаки проривом, атаки відривом та семиметрові штрафні кидки.

Наступним етапом нашого дослідження було визначення питомої ваги виконання компонентів змагальної діяльності командних атакуючих дій гандболістів високої кваліфікації та гандболістів першого розряду. Показники змагальної діяльності гандболістів високої кваліфікації визначались за допомогою аналізу літературних джерел за результатами виступів провідних збірних команд світу на Олімпійських іграх 2004 року в Афінах (Греція). Показники питомої ваги вищезгаданих компонентів атакуючих дій в нападі гандболістів високої кваліфікації представлені за аналізом 44 ігор [10]. Показники змагальної діяльності гандболістів 16-17 років визначались за допомогою педагогічного спостереження під час міжнародного турніру пам'яті почесного майстра спорту В. Богатикова в 2005 році за участю провідних команд України, Білорусії та Молдови. Показники питомої ваги визначалися за аналізом 22 ігор міжнародного турніру.

Порівняльний аналіз питомої ваги виконання командних атакуючих дій засвідчив, що ведення командних атакуючих дій в основному відбуваються за рахунок позиційного нападу (рис. 1). Так у гандболісти високої кваліфікації 64,0 % атак завершується за допомогою позиційного нападу, а у гандболістів першорозрядників цей показник складає 72,8 %. На нашу думку, така відмінність пояснюється тим, що гандболісти високої кваліфікації значну увагу приділяють захисним діям, що дає змогу для проведення атак проривом та відривом.

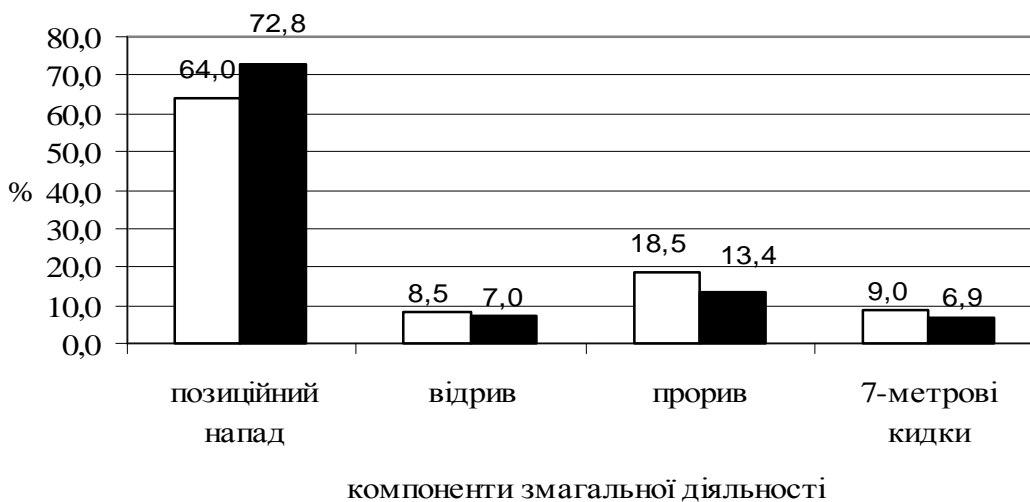

Рис. 1. Показники питомої ваги виконання командних атакуючих дій гандболістами високої кваліфікації та гандболістами першого розряду

Примітки:

1. □ гандболісти високої кваліфікації
2. ■ гандболісти першого розряду

Щодо показників питомої ваги атак відривом, то тут перевагу мають гандболісти високої кваліфікації – 8,5 %, а показник гандболістів першого розряду складає 7,0 %. На нашу думку, це пояснюється тим, що команди високої кваліфікації вдало діють у захисті і можуть провести атаку відривом. Теж саме спостерігається і при аналізі показників атак проривом. Аналіз показників семиметрових штрафних кидків показує, що гандболісти високої кваліфікації значно більше порушують правила гри на завершальному етапі атаки

і показник питомої ваги семиметрових штрафних кидків складає – 9,0 %, а показник гандболістів першорозрядників становить – 6,9 %. Це пояснюється тим, що гра гандболістів високої кваліфікації є значно швидшою (за рахунок більшої кількості атак відривом і проривом), що призводить до значно більшої кількості порушень, які караються семиметровими штрафними кидками.

Отже, як показав аналіз командних атакуючих дій гандболістів високої кваліфікації та гандболістів розряду, організація атак відбувається в основному за рахунок позиційного нападу. При цьому більшу їх кількість виконують гандболісти першорозрядники. В той же час, останні менше атак завершують за допомогою атак відривом, проривом та за допомогою семиметрових штрафних кидків. В усіх цих показниках перевагу мають гандболісти високої кваліфікації. Все це свідчить про те, що гра гандболістів високої кваліфікації є значно швидшою.

Наступним етапом нашого дослідження було визначення ефективності командних атакуючих дій гандболістів високої кваліфікації та гандболістів першого розряду (рис. 2).

Аналіз результатів досліджень свідчить, що ефективність позиційного нападу гандболістів високої кваліфікації складає 50,7 %, що значно перевищує показники цього виду нападу у гандболістів першорозрядників, який становить 29,2 %. Це пояснюється тим, що завершення атак позиційного нападу у гандболістів першого розряду в основному відбувається за рахунок кидків з задньої лінії. Слід відмітити, що гандболісти першорозрядники років не володіють досконало такими технічними прийомами. Атаки позиційним нападом у гандболістів високої кваліфікації завершуються з різних позицій та відстаней.

Показники ефективності завершення атак відривом свідчать про те, що тут перевагу мають гандболісти високої кваліфікації, їх показник складає – 79,7 % ефективності, а показники гандболістів першого розряду становить – 55,3 %. Це, на нашу думку, пояснюється недостатнім рівнем індивідуальної техніко-тактичної підготовленості гандболістів першорозрядників.

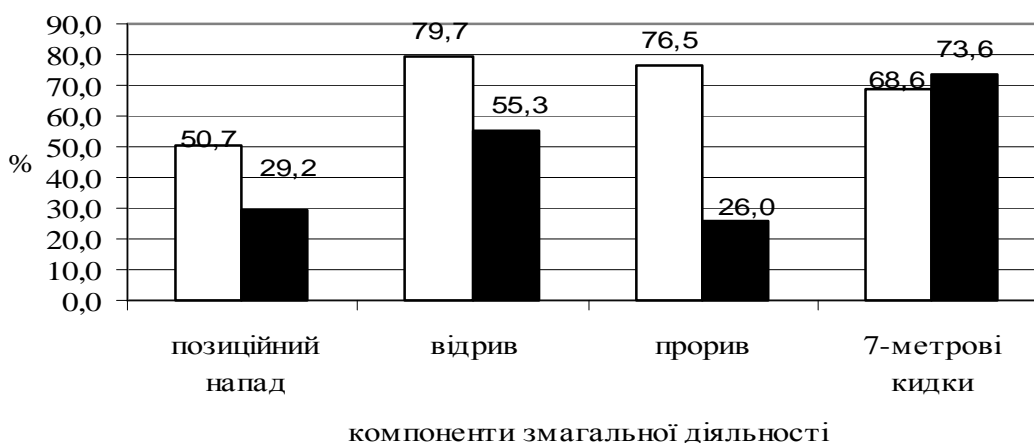

Рис. 2 Показники ефективності виконання командних атакуючих дій гандболістами високої кваліфікації та гандболістами першого розряду

Примітки:

1. □ гандболісти високої кваліфікації
2. ■ гандболісти першого розряду

Аналіз показників ефективності завершення атак проривом показав, що тут показники ефективності гандболістів високої кваліфікації становлять 76,5 %, що майже в тричі переважає показники гандболістів першорозрядників (26,0 %). Це пояснюється тим, що

атаки проривом у гандболістів першого розряду у своїй більшості завершуються або не результативним кидком, або переходять в позиційний напад, в результаті недосконалої організації атаки.

Щодо ефективності виконання семиметрових штрафних кидків, то тут не спостерігається суттєвих відмінностей між показниками гандболістів високої кваліфікації та гандболістів першорозрядників, хоча незначну перевагу мають гандболісти першого розряду – 73,6 %. Це, на нашу думку, пояснюється тим, що воротарі високої кваліфікації діють краще, ніж воротарі першого розряду.

Висновки

1. Структура командних атакуючих дій гандболістів високої кваліфікації та гандболістів першого розряду є однаковою. Але існують суттєві відмінності у виконанні командних атакуючих дій. Гандболісти першого розряду у порівнянні з гандболістами високої кваліфікації більше використовують атак позиційним нападом (відповідно 72,8 % та 64,0 %) і менше атак проривом (відповідно 13,4 % та 18,5 %). А у показниках використання відриву суттєвих відмінностей не встановлено. Отримані показники вказують на доцільність спрямовувати організацію командних атакуючих дій у юних гандболістів на використання швидких видів нападу.

2. За показниками ефективності гандболісти першого розряду значно поступаються гандболістам високої кваліфікації. Ефективність використання різних видів нападу гандболістів першого розряду коливається в межах від 26,0 % до 55,3 %, а у гандболістів високої кваліфікації цей показник знаходиться в межах від 50,7 % до 79,7 %. Отримані показники вказують на недосконалий рівень техніко-тактичної підготовленості гандболістів першого розряду.

3. Показники організації та ефективності командних атакуючих дій гандболістів високої кваліфікації доцільно вважати модельними.

Перспективи подальших досліджень. Планується проведення досліджень, щодо визначення структури групових атакуючих дій гандболістів першого розряду.

Список літератури

1. *Базильчук О., Купріна Н., Свіргунець Є.* Аналіз змагальної діяльності у жіночому гандболі // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: Матер. III Міжрегіон. наук.-практ. конф. – Львів, 2002. – С. 98-99.
2. *Зайцев Л.* Сильный ход. Заметки о тактике гандбольных команд // Спортивные игры, 1965.– № 5.– С. 23-24.
3. Использование метода моделирования игровой деятельности в процессе подготовки гандболистов / Ворбьеев В.В., Олифиренко В.М., Ребякова Н.А. и др. // Челябинск. ГИФК. Совершенствование подготовки спортсменов и развитие массовой физ. культуры. Материалы научно-практической конференции: Челябинск, – 1989.– С. 163-164.
4. *Клусов Н. П.* Ручной мяч. Тактика нападения. Взаимодействия игроков. // Физическая культура в школе. 1982, № 1. – С. 46-50.
5. *Латышев В.И., Косолапов Ю.Н., Иващутин В.А.* Совершенствование командных тактических действий при игре в защите у гандболистов высокой квалификации // Казахский ГИФК. Система спортивной подготовки на этапе совершенствования мастерства. – Алма-Ата, 1986, – С. 66-70.
6. *Лебедь Ф. А.* Некоторые пути оптимизации технической подготовки юных гандболистов. // Тезисы докладов X Всес. научн-практ. конф. “Программно-методические основы подготовки спортивных резервов”. М., 1985. –С. 117-118.
7. *Скарбалюс А.* Анализ эффективности командных действий в защите мужской сборной Латвии по гандболу // V Международный науч. конгресс “Олимпийский спорт и спорт для всех”. – Минск, 2001. – С. 261.

8. Техника и тактика ручного мяча.: Метод. разработ. для студентов ИФК / ГЦИФК; (Игнатъева). – М.: Б. И., 1980. – 67 с.
9. Циганок В. Основные показатели игровой деятельности мужской сборной команды Украины по гандболу на чемпионате Европы 2000 года // Олімпійський спорт і спорт для всіх: IV Міжнарод. наук. конгрес. – К., 2000. – С. 143.
10. <http://www.ihf.info>

СТРУКТУРА И ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМАНДНЫХ АТАКУЮЩИХ ДЕЙСТВИЙ ГАНДБОЛИСТОВ РАЗНОЙ СПОРТИВНОЙ КВАЛИФИКАЦИИ

Валерий МЕЛЬНИК, Владимир ЛЕВКИВ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье рассмотрена структура командных атакующих действий гандболистов первого разряда и гандболистов высокой квалификации. Определена часть каждого из видов позиционного нападения, вычислена эффективность использования разных видов нападения юными гандболистами и гандболистами высокой квалификации и проведен их сравнительный анализ.

Ключевые слова: гандболисты первого разряда, гандболисты высокой квалификации, атакующая деятельность, позиционное нападение, отрыв, прорыв, структура и эффективность, сравнительный анализ.

THE STRUCTURE AND EFFICIENCY OF TEAM ATTACKING ACTIONS OF HANDBALL PLAYERS OF DIFFERENT SPORTS QUALIFICATION

Valeriy MELNYK, Volodymyr LEVKIV

L'viv State University of Physical Culture

Abstract. The article deals with the structure of team attacking actions of first rating handball players and highly qualified handball players. There is specified the weight of every kind of positioning attack, calculated the efficiency of the use of different kinds of attack by young handball players and highly qualified handball players and done contrastive analysis.

Key words: first rating handball players, highly qualified handball players, attacking acts, weight, positioning attack, tearing off, break-through, structure and efficiency, contrastive analysis.